

ANADOLU LİSELERİNDE YABANCI DİLLE YAPILAN ÖĞRETİM İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ, VELİ VE DENETÇİLERİN GÖRÜŞLERİ

ASSESSMENT OF TEACHERS, STUDENTS, PARENTS AND INSPECTORS CONCERNING EDUCATION IN A FOREIGN LANGUAGE IN ANATOLIAN HIGH SCHOOLS

Yrd. Doç. Dr. İ. Hakkı MİRİCİ
Yrd. Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR

Yrd. Doç. Dr. M. Metin ARSLAN
Yrd. Doç. Dr. Abdullah AYDIN

Kırıkkale Üniversitesi
Fen Edebiyat ve Eğitim Fakülteleri

ÖZET

Ülkemizde ortaöğretim kademesinde çeşitli okullar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları genel liseler, Anadolu liseleri, teknik meslek liseleri, öğretmen liseleri ve imam hatip liseleridir. Bu okullardan Anadolu liselerinde bazı dersler yabancı dille okutulmaktadır. Fen Bilimleri dersleri de bu şekilde okutulan derslerdendir.

Bu çalışmanın amacı, Anadolu liselerinde İngilizce okutulan Fen Bilimleri derslerinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara ne oranda hizmet ettiğini, eğitim programı ve toplam kalite yönetimi yönünden incelemektir. Bu amaçla, bu çalışmada İngilizce Fen Bilimleri dersleri uygulaması yapan Anadolu liselerinde okuyan öğrencilere, bu öğrencilerin velilerine, bu okulların müdürlerine, bu okulları denetleyen denetçilere ve Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerini İngilizce okutan öğretmenlere ayrı ayrı anketler uygulanmıştır. Ayrıca, geniş bir yazın taraması yapılarak, bu tip bir uygulamanın bilimsel yönden değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu liseleri, İngilizce Fen Bilimleri Dersleri Programı, Toplam Kalite Yönetimi.

ABSTRACT

There are various types of secondary school in our country. Some of these are general high schools, Anatolian high schools, technical vocational high schools, teacher high schools and religious high schools. In the Anatolian High Schools some courses are provided in the medium of English. Science courses are among these lessons.

The purpose of this study is to conduct research into curriculum and total quality administration in order to assess the extents to which these courses meet individual and community needs. For this purpose, different questionnaires were administered to students, parents, headmasters, inspectors and English Science teachers in these schools. As a result of wide resource collection, a scientific evaluation has been achieved.

Key Words: Anatolia High Schools, English Science Curriculum, Total Quality Administration.

GİRİŞ

Günümüzdeki bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler, bilgi toplumu adı verilen bir toplumsal yapılanmayı gündeme getirmiş, küreselleşmenin öne çıkardığı yok edici rekabet koşullarında örgütsel yapı ve süreçlerinin de değiştirilmesi gerekmiş, kalite ve verimlilik rekabette üstünlük sağlamanın en önemli koşulları haline almıştır.

Eğitimde kalite denildiğinde, bir örgütte üretilen mal ve hizmetlerin üretim süreçlerinin ve personelin sürekli iyileştirme ve geliştirme yolu ile en düşük maliyet düzeyinde önceden belirlenen toplumsal istek ve beklentilerin tüm çalışanların katılımı ve kendilerinden beklenen yükümlülükleri yerine getirmeleri yolu ile karşılanarak örgütsel etkinliğin geliştirilmesi anlaşılmaktadır. Bunun için doğruyu ilk seferde yapmak,

insan ve bilimsellik ilk planda yer almalıdır. Ayrıca, bu konuyla ilgili olarak Sezgin (1994:46) "Üretimde kalite kontrolü nasıl, tasarlanan ürünle gerçekleşen ürün arasındaki uyumu belirlemeye yönelik ise, eğitimdeki değerlendirme de tasarlanan öğrenme sonuçları ile gerçekleşen öğrenme sonuçları arasındaki uyumu belirlemeye yöneliktir" sözleriyle eğitimde kalite kavramının eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi ile de ilgili olduğunu belirtmektedir.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin getirdiği yeni oluşumlar okulun da yeni tedbirler almasını bir zorunluluk haline getirmiştir. Okulun bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilecek eğitim ve öğretim içinde olması son derece önemli bir hal almıştır. Esasen okul bu gelişme ve yenilikleri geriden takip eden değil, onların

bizzat içinde ve hatta onları üreten bir kurum olma zorunluluğu içerisine girmiştir. Bu nedenle, bizim gençlerimizin de dünyadaki en son gelişmeleri zamanında ve kolayca izleyebilmelerine, dış dünya ile iletişim kurabilmelerine, uluslararası boyuttaki değişimleri daha iyi kavrayabilmelerine büyük bir katkı sağlayacak olan yabancı dil eğitimine Türk Milli Eğitim sistemi içerisinde çok büyük bir önem verilmiştir. Benzer biçimde, dünyadaki tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ellerindeki insan kaynaklarını değerlendirmede yabancı dil eğitiminin önemini fark etmişler ve bu amaç için bütçelerinden önemli boyutta kaynak ayırmışlardır. Ülkemizde de yabancı dilin önemi aynen diğer ülkelerde de olduğu gibi fark edilmiş ve belirli bir ölçüde bu becerinin sorumluluğu bireylere de yüklenmiştir (Mirici,1999:17). Bu gerçeğin bilincinde olan gençlerimiz üniversite seçmede yabancı dil eğitimi olanağı sağlayan üniversiteleri öncelikle tercih etmektedir. Bunun yanı sıra çoğu veliler çocuklarının gelecekteki başarılarını artırmalarına katkı sağlamak amacıyla belirli maddi ve manevi fedakârlıklarda bulunarak, ya çocukları yoğun İngilizce eğitimi sunan Anadolu liselerine girebilsin diye özel dersanelere ya da Anadolu liseleri ile aynı olanakları sağlayan özel okullara büyük miktarlarda para harcamaktadırlar. O nedenle, gerek özel okullarda, gerekse İngilizce eğitim sağlayan devlet okullarında bireylerden beklenen yabancı dil bilgi ve becerisinin onlara en başarılı bir biçimde kazandırılması amaçlanmıştır.

Bugün, Anadolu liselerinde ağırlıklı olarak yabancı dille okutulan Fen Bilimleri derslerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara ne derecede hizmet ettiği, küreselleşen dünyadaki gelişme ve değişimlere ne kadar uygun olduğunun ortaya konulması ülkemizin gelişen rekabet şartlarına ayak uydurabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Gürkan ve Gözütok (1998:22) "Bir programın hedef davranışları, oluşturmayı amaçladığı farklı düzeylerdeki beceriye ulaşma durumunu yansıtmaktadır" sözleriyle bir programı değerlendirirken, o programın hedef davranışlarının da incelenmesinin ne derece önemli olduğunu belirtmektedir. Anadolu liselerinde okumakta olan öğrencilerin yakın gelecekte yönelik hedeflerine bakıldığında, ilk amaçlarının iyi derecede bir yabancı dil (İngilizce) öğrenmek ve okullarından mezun olduklarında iyi bir üniversiteye girebilme başarısını gösterebilmek olduğu görülebilir. O nedenle, Anadolu liselerinde okutulmakta olan İngilizce Fen Bilimleri derslerinin bir yabancı dili öğrenmede, üniversiteye girişte ve üniversite eğitimi sırasında öğrencilere ne gibi yararlar ya da zararlar sağladığı iyi bir biçimde değerlendirilmelidir. Konuyla ilgili olarak Doğan'ın (1997:139) "Genel amaçlar, tüm eğitim sistemi, bir kurum ve bir program düzeyinde yazılabilir. Çeşitli düzeyleri içerecek şekilde yazılan genel amaçların birbirini tamamlar nitelikte olması gerekir. Program düzeyindeki

genel amaçlar gerçekleştiğinde, okul. hedeflerine varmış olmalıdır" sözleriyle ve Büyükkaragöz'ün (1995:47) "Eğitim durumlarının etkili olabilmeleri için, onları birbirini pekiştirecek şekilde örgütlemek gerekir. Bunun için de, eğitim durumları arasında dikey ve yatay esasta uygun ilişkiler kurulmalıdır. Öğrenme yaşantılarının biriken etkisinin düşünülmesinde, her iki ilişki yönü de önemlidir" düşünceleri ile ortaöğretim çağlarında verilen eğitim ile daha sonraki çağlarda verilmesi planlanan eğitimin birbirini tamamlayıcı ve pekiştirici olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bir programı genel amaçları, hedef davranışları ya da öğrenme yaşantıları yönünden incelerken program türleri ile ilgili bazı gerçeklerin de bilinmesi gerekmektedir. Örneğin, Nunan (1988:35) "Bartlett ve Butler beş tane birbirinden bağımsız kesin kategorilere ayrılmış eğitim programı ortaya koymaktadır" diyerek bunları; Hazırlanmış Program (Designed Curriculum), Geliştirilmiş Program (Developed Curriculum), Harekete Geçirilmiş Program (Enacted Curriculum), Ulaşılmış Program (Received Curriculum) ve Değerlendirilmiş Program (Assessed Curriculum) olarak sınıflandırmıştır. Söz konusu programlar aşağıdaki gibi tanımlanabilir:

a. Hazırlanmış Program: Programı yönlendiren genel felsefenin ve politikanın tanımını içerir.

b. Geliştirilmiş Program: Hazırlanmış programın materyallerini ve uygulama süreçlerinin etkinliklerini içerir.

c. Harekete Geçirilmiş Program: Geliştirilmiş programdan elde edilen materyallere ve öğrenme süreçlerine bağlı olan öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşim hareketlerini içerir.

d. Ulaşılmış Program: Eğitim programının sürecinden elde edilen çıktıları (öğrencilerin öğrendikleri bilgileri) temsil eder.

Genellikle planlanan, uygulanan ve değerlendirilen eğitim programları arasında bire bir ilişkinin var olduğu kabul edilebilir. Bir başka deyişle, planlanan şeyin öğretilecek olduğu, öğretilen şeyin de öğrenilecek olduğu düşünülebilir. Bu varsayım aslında son derece karmaşık olan bir süreci son derece basitleştirmektedir. Ayrıca, günümüzde programcılar sınıfa dayalı araştırmalarla ilgilenmeye başlamışlar, planlama ve değerlendirme kadar uygulamaya da önem vermişlerdir. Yani, tam anlamıyla öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimsemişlerdir. Nunan (1988:73) öğrenci merkezli programı içerik seçiminin önem taşıdığı, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, yaşı, ihtiyacı, amacı vb'nin göz önünde tutulduğu bir program olarak tanımlamaktadır. Buna göre, öğrenciyi merkezde tutan bir programda öğrenci hakkında sahip olunan bilgi arttıkça daha gerçekçi bir programın ortaya çıkacağı, öğrencinin düzeyi ve ihtiyacı değiştikçe buna bağlı olarak

programda değişiklikler yapılabileceği de düşünülebilir. O nedenle, öğrenci merkezli bir program oluşturulmak istendiğinde özellikle öğrenciler öğrenme deneyimleri ile ilgili görüşlerini dile getirmeleri için teşvik edilmelidirler. Bu amaçla, bu çalışmada öğrenci velilerinin yanı sıra öğrencilerin kendilerinin de uygulanan İngilizce Fen Bilimleri dersleri hakkındaki görüşlerini soran bilgi formlarını yanıtlamaları istenmiştir. Eğitim programlarının değerlendirilme düzeyleri ile ilgili olarak Nunan (1988:116), "Makro düzeyde, ulusal ve devlet okullarındaki müfredat programları değerlendirilebilir. Bu düzeyde değerlendirme yapılırken daha çok yönetime odaklanabilir ve değerlendirme konuyla ilgili uzmanlarca yapılır. Bölgesel ve merkez seviyedeki değerlendirme daha çok şartlara bağlıdır ve yöneticilerle öğretmenleri içerir. Mikro düzeydeki değerlendirme, sınıf düzeyinde yapılır ve öğretmenlerle öğrencileri içerir" demektedir. Bu çalışmadaki bilgi formlarındaki sorular ve verildiği kişiler incelendiğinde, ülke genelinin örneklemini temsil ettiği ve eğitim yöneticileri ile deneticilerinin de görüşlerinin alındığı görülebilir. O nedenle, bu araştırmanın makro düzeyde bir değerlendirme yaptığı düşünülebilir.

PROBLEM

Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin öğretiminde İngilizce yapılması uygulamasında, öğrencilerin Fen Bilimleri konularını istenen düzeyde kavrayıp, kavramadıklarının, bu uygulama ile İngilizce düzeylerinin gelişmesine katkı sağlanıp, sağlanmadığının, öğretmenlerin nicelik ve niteliğinin yeterli olup, olmadığı; öğrencilerin, velilerin, okul müdürlerinin ve denetçilerin bu uygulamaya olan yaklaşımlarının, üniversiteye geçişlerinde bu uygulamanın öğrencilerin başarısına etkisinin değerlendirilmesi, bu çalışmanın problemi oluşturmaktadır.

ALT PROBLEMLER

Yukarıdaki temel problem çerçevesinde bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasında öğretmenler nitelikleri bakımından yeterli midir?
2. Öğrencilerin, velilerin, okul yöneticilerinin ve denetçilerin Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasına bakışları nasıldır?
3. İngilizcenin iyi öğretilmesi için Fen Bilimleri derslerinin öğretiminde İngilizce yapılması gerekli midir?
4. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulaması, bu okullardan mezun olan öğrencileri üniversiteye geçiş sınavlarında hangi yönde (olumlu-olumsuz) etkilemektedir?
5. Fen Bilgisi derslerinin yabancı dille okutulması, bu

derslerin amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkili olmakta mıdır?

6. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasında öğrenciler Fen Bilimleri dersleri ile ilgili olarak istenen başarıya ulaşmakta mıdır?

7. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasında öğrenciler İngilizce dersi ile ilgili olarak istenen başarıya ulaşmakta mıdır?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Türk Milli Eğitimi'nde Anadolu liselerinde uygulanmakta olan yabancı dille Fen Bilimleri derslerinin öğretimi programlarının incelenmesi, eksiklik ve aksaklıkların betimlenmesi, bu derslerin daha kaliteli bir hale getirilebilmesi için yapılabilecekleri ortaya koymaktır. Ayrıca, bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ortaöğretimde yabancı dille eğitimde kazandırılması hedeflenen dil becerilerinin Fen Bilimleri dersleri dışında genel veya özel amaçlı İngilizce programı çerçevesinde verilebilmesinin mümkün olup olmadığı değerlendirilmesi de amaçlanmaktadır.

TANIMLAR

Özel Amaçlı İngilizce Öğretimi : Belirli bir alanda (Tıp, Mühendislik, Turizm vs.) İngilizce kullanılarak yazılı ya da sözlü iletişim kurabilme becerisini kazandırmak amacıyla yapılan yabancı dil öğretimi.

Genel Amaçlı İngilizce Öğretimi: Yabancı dil olarak İngilizce kullanarak genel anlamda iletişim kurabilme, duygu ve düşünceleri İngilizce yardımıyla yazılı veya sözlü olarak aktarabilme, ya da okuyarak ve dinleyerek İngilizce ifadeleri anlayabilme becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan İngilizce eğitimi.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bir betimsel çalışma olan bu araştırmada, tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Bu çalışmada, evrene dahil okullarda çalışan eğitim yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrenci velilerinin, öğrencilerin ve bu okulları denetleyen denetçilerin görüşlerine başvurulmuş, bunun için bir bilgi formu geliştirilmiştir. Ayrıca, geniş bir yazın taraması yapılarak araştırmanın amacı ve sınırlılıkları çerçevesinde kavramsal yapının kuramsal temele dayalı olarak ortaya konulmasına ve var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'de Fen Bilimleri derslerinin öğretiminde İngilizce olarak yapan Anadolu liseleri, bu okullardaki öğretmenler, öğrenciler, veliler, okul müdürleri ve bu okullarda İngilizce Fen Bilimleri

derslerini denetleyen denetçilerin tamamı oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise bu evreni oluşturan okulların, okul müdürlerinin ve denetçilerinin tamamı ile random yoluyla seçilen 640 veli, 739 öğrenci ve 30 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Bu araştırmada, araştırma kapsamındaki gruplardan bilgi formu kullanılarak ve yüz yüze görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. Bilgi formu geliştirilirken konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılan çalışmalar ile alanda deneyim sahibi akademisyen ve uzmanların görüşlerinden de faydalanılmıştır.

Bilgi formu soru tipi olarak kapalı uçlu sorulardan, içerik olarak ise;

- uygulanmakta olan programın içeriğine,
- yabancı dille Fen Bilimleri derslerini alan öğrencilerin ve velilerinin beklentilerine,
- ilgili programdaki derslerin okutulduğu okullardaki öğretmenlerin nitelik ve niceliklerine,
- toplumsal beklentilere,
- ilgili programın, İngilizce ve Fen Bilimleri dersleri ile ilgili olarak, öğrenci başarısına olan etkilerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Geliştirilen bilgi formları için bir ön uygulama yapılmış, uygulama sonuçları üzerinde yüzde ve frekans analizleri ile geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapıldıktan sonra anketlere son şekli verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Likert tipinde (beşli ölçek kullanılarak) geliştirilen ve örnekleme alınan okullardaki hedef gruplara uygulanan ve alandan geri dönen anketlere verilen yanıtlardan 3 no'lu yanıtlar ayrı tutulmuş, 1 ve 2 no'lu yanıtlar kendi aralarında, 4 ve 5 no'lu yanıtlar da kendi aralarında birleştirilerek üç ana grupta toplanmıştır. Bunlardan 1 ve 2 no'lu yanıtlar "Katılıyorum", 3 no'lu yanıtlar "Tarafsızım" ve 4 ve 5 no'lu yanıtlar ise "Katılmıyorum" olarak değerlendirmeye alınmıştır. Dereceli ölçek kullanılmak suretiyle sayısallaştırılan bu verilerin çözümlemesi SPSS paket programı kullanılarak yapılmış, analizde betimsel istatistiklerden frekans, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Alana giden ve dönen anket sayıları ve yüzdeleri aşağıdaki gibidir (Bkz. Tablolar 1-6).

Tablo 1. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (OKUL)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	112	112	100

Tablo 2. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (MÜDÜR)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	112	112	100

Tablo 3. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (ÖĞRETMEN)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	309	303	98.05

Tablo 4. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (ÖĞRENCİ)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	739	739	100

Tablo 5. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (VELİ)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	640	636	99.37

Tablo 6. Alana Giden ve Dönen Anket Sayıları (DENETÇİ)

Toplam İl Sayısı	Giden Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Dönen Anket %'si
44	07	07	100

Yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı gibi, alana giden anketlerin hemen hemen tamamı geri dönmüş ve veri toplama araçları beklenen oranda araştırmaya katkı sağlamıştır.

BULGULAR

Bu çalışmanın sonunda elde edilen bulguları, yazın tarama sonunda elde edilen bulgular ve soru formları ile elde edilen bulgular olarak iki bölümde toplamak olasıdır.

Yazın Tarama Sonunda Elde Edilen Bulgular

Yapılan yazın tarama sonunda, İngilizce Fen Bilimleri dersleri öğretimi uygulamasının, derste öğretme dili olarak Türkçenin kullanılmaması nedeniyle, 1982 Anayasası'nın 42. maddesinin 9. fıkrasına göre doğru olmadığı anlaşılmış (Akt.: Kantarcıoğlu,1999:25,81) ve farklı bir ulusun dili ile Fen Bilimleri derslerinin öğretimini gerçekleştiren hiçbir gelişmiş veya gelişmekte olan Avrupa ülkesine rastlanmamıştır. Bu arada, Türk Milli Eğitim sistemi içerisinde Anadolu liseleri de dahil olmak üzere hiçbir ortaöğretim kurumunda, ne Fen Bi-

limleri derslerinin ne de İngilizce dersinin öğretiminin genel ve özel amaçları içerisinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce olarak öğretilmesi ilkesine rastlanmamıştır. Ancak, İngilizce dersinin öğretiminin genel amaçları arasında Özel Amaçlı İngilizce Öğretimi alt başlığının yer aldığı görülmüş ve bu dersin amacının da sadece öğrencilerin ilgi duydukları herhangi bir alana yönelik araştırma yapabilecekleri oranda bir İngilizce öğretiminin gerçekleştirilmesi, bu etkinliğin ise ileri düzeyde İngilizce bilgisi edindikten sonra yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, Özel Amaçlı İngilizce Öğretimi sadece Fen Bilimleri dersleri olarak sınırlandırılmamış, öğrencilerin tarih, sosyoloji, psikoloji ve hatta müzik veya diğer güzel sanatlar alanlarına da ilgi duyabilecekleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu arada, gerek yurtdışından ve gerekse ülkemizden çok sayıda bilim adamının Fen Bilimleri derslerinin Özel Amaçlı İngilizce Öğretimi çerçevesinde bir İngilizce öğretmeni tarafından hazırlanan etkinliklerle gerçekleştirilebileceğini savunduğu anlaşılmıştır.

Soru Formları ile Elde Edilen Bulgular

Alana gönderilen soru formlarına yanıt veren öğretmen, öğrenci, veli, yönetici ve denetçilerin sorulara verdiği yanıtlar incelendiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Öğretmenler

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin bazı sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır (Bkz. Tablo 7).

Tablo 7. Öğretmenlerin Yanıtları

Soru	Katılı- yorum N (%)	Taraf- sızım N (%)	Katılı- yorum N (%)
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması o dili öğretmek için gerekli değildir.	90 30	25 08	188 62
Fen Bilimleri derslerinin Türkçe olarak öğretilmesi üniversiteye giriş sınavında öğrencilerin başarılarına katkı sağlar.	36 12	36 12	223 76
Öğrenciler yabancı dille kavramakta zorlandığı için çoğu konuları Türkçe anlatmaktayım.	45 15	33 11	217 74
Kendimi bir Fen Bilimleri öğretmeni olarak yeterli buluyorum.	13 04	11 04	271 92
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretimi programı, Türkçe öğretimi programına göre geride kalmaktadır.	109 37	31 10	156 53
Kendimi Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretiminde yeterli buluyorum.	77 26	39 13	176 60
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretimi, öğrencilerin temel bilgi ve becerileri öğrenmeleri yerine, ezberci kişiler olarak yetişmelerine neden olmaktadır.	101 34	34 11	162 55

Buna göre, soru formlarına yanıt veren öğretmenlerin;

- %62'si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının İngilizce öğretimi için gerekli olmadığını,

- %76'sı Fen Bilimleri derslerinin Türkçe okutulmasının, üniversite giriş sınavlarında öğrencilerin başarısını artırdığını,

- %74'ü öğrencilerin, Fen Bilimleri derslerini İngilizce olarak kavramakta zorlandıkları için çoğu konuları Türkçe olarak anlatmak zorunda kaldığını,

- %92'si kendisinin bir Fen Bilimleri öğretmeni olarak yeterli olduğunu,

- %53'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretim programının Türkçe öğretim programının gerisinde kaldığını,

- %60'ı kendisinin Fen Bilimleri derslerini İngilizce olarak okutmak için yeterli olduğunu,

- %55'i Fen Bilimleri derslerinin İngilizce olarak öğretiminin, temel bilgi ve becerilerin kazandırılması yerine ezberci öğrenciler yetiştirdiğini düşünmektedir.

Öğrenciler

Aşağıdaki tabloda öğrencilerin bazı sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır (Bkz. Tablo 8).

Tablo 8. Öğrencilerin Yanıtları

Soru	Katılı- yorum N (%)	Taraf- sızım N (%)	Katılı- yorum N (%)
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulmasının yabancı dil öğretmek için fazla bir katkı sağlamadığını düşünmekteyim.	202 27	44 06	491 67
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretilmesini uygun buluyorum.	540 74	55 08	130 18
Üniversite giriş sorularının anlaşılmasında Türkçe öğretim yapan okul öğrencilerinin bizden daha avantajlı olduklarını düşünüyorum.	138 19	65 09	522 7
Öğretmenlerimiz, Fen Bilimleri derslerini yabancı dille öğretilmede başarılıdır.	383 53	199 27	143 20
Fen Bilimleri derslerini yabancı dil yerine Türkçe okumayı tercih ederim.	84 12	44 06	602 82
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması, bu derslerdeki bazı kavramları anlamamı zorlaştırmaktadır.	82 11	56 08	590 81

Buna göre, soru formlarına yanıt veren öğrencilerin yaklaşık;

-%67' si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının İngilizce öğretimi için fazla katkı sağlamadığını,

- %74'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin uygun olmadığını,

- %72'si üniversite giriş sınavlarında Türkçe öğretim yapan okul öğrencilerinin daha avantajlı olduğunu,

- %53'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretiminde öğretmenlerinin başarılı olmadığını,

- %82'si Fen Bilimleri derslerini İngilizce yerine Türkçe okumayı tercih etmektedirler.

- %81'i Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının, bu derslerdeki bazı kavramların anlaşılmasını zorlaştırdığını düşünmektedir.

Veliler

Aşağıdaki tabloda velilerin bazı sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır (Bkz. Tablo 9).

Tablo 9. Velilerin Yanıtları

Soru	Katılı-yorum N (%)	Taraf-sızım N (%)	Katılı-yorum N (%)
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulmasının yabancı dil öğretmek için fazla bir katkı sağlamadığını düşünmekteyim.	210 33	54 09	368 58
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretilmesini uygun buluyorum.	419 67	54 09	155 25
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması üniversiteye giriş sınavında öğrencilerin başarısını artırır.	506 80	60 10	63 10
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması için gerekli şartlar oluşmamıştır.	74 12	89 14	465 74
Çocuğumun Fen Bilimleri derslerini yabancı dille okumasını genel fen bilimleri öğretiminin amaçlarının gerçekleştirilmesi için uygun buluyorum.	398 63	83 13	147 23
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması, velinin öğrenciye yardımcı olmasını güçleştiriyor.	102 16	49 08	472 76
Çocuğum yabancı dilde okutulan Fen Bilimleri derslerindeki konuları anlamada zorluk çekmemektedir.	355 56	81 13	194 31

Buna göre, soru formlarına yanıt veren velilerin yaklaşık;

-%58'i Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının İngilizce öğretimi için fazla katkı sağlamadığını,

-%67'si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin uygun olmadığını,

-%80'i Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin üniversite giriş sınavlarında başarıyı artırmadığını,

- %74'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretimi için okullarında gerekli şartların oluşmadığını,

- %63'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce olarak okutulmasının Fen Bilimleri derslerinin öğretiminde genel amaçlarının gerçekleştirilmesi için uygun olmadığını,

- %76'sı Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretiminde velinin öğrenciye yardımcı olmadığını,

- %56'sı Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretiminde konuların öğrenciler tarafından zor anlaşıldığını düşünmektedir.

Yöneticiler

Aşağıdaki tabloda yöneticilerin bazı sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır (Bkz. Tablo 10).

Tablo 10. Yöneticilerin Yanıtları

Soru	Katılı-yorum N (%)	Taraf-sızım N (%)	Katılı-yorum N (%)
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulmasının yabancı dil öğretmek için fazla bir katkı sağlamadığını düşünmekteyim.	43 38	05 04	64 57
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretilmesini uygun buluyorum.	69 62	03 03	39 35
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması üniversiteye giriş sınavında öğrencilerin başarısını artırır.	97 87	03 03	11 10
Fen Bilimleri derslerini yabancı dille okutacak olan öğretmenlerin yabancı dil bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	87 79	10 09	13 12
Fen Bilimleri derslerini yabancı dille okuyan öğrencilerimiz, üniversiteye girişte Türkçe fen bilimleri ile ilgili soruları yanıtlarken zorlandıklarını belirtmektedirler.	18 16	06 05	86 78
Yabancı dille öğretim yerine, kişilere iyi bir yabancı dil öğretilmesini sağlayıcı bir ortam oluşturulmalıdır.	08 07	04 04	98 89

Buna göre, soru formlarına yanıt veren yöneticilerin yaklaşık;

-%57'si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının İngilizce öğretimi için fazla katkı sağlamadığını,

-%62'si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin uygun olmadığını,

-%87'si Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin üniversite giriş sınavlarında başarıyı artırmadığını,

-%79'u Fen Bilimleri derslerini İngilizce olarak oku-

tacak öğretmenlerin İngilizce bilgilerinin yeterli olmadığını,

-%78'i Fen Bilimleri derslerini İngilizce okuyan öğrencilerin üniversite sınavındaki Türkçe soruların yanıtlanmasında zorlandıklarını,

-%89'u İngilizce öğretim yerine, iyi bir İngilizce öğretilmesini sağlayan ortamın oluşturulması gerektiğini düşünmektedir.

Denetçiler

Aşağıdaki tabloda yöneticilerin bazı sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır (Bkz. Tablo 11).

Tablo 11. Denetçilerin Yanıtları

Soru	Katılım- yorum		Tara- sızım		Katılı- yorum	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulmasının yabancı dil öğretmek için fazla bir katkı sağlamadığını düşünmekteyim.	00	00	00	00	07	100
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille öğretilmesini uygun buluyorum.	05	71	00	00	02	29
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması üniversiteye giriş sınavında öğrencilerin başarısını artırır.	07	100	00	00	00	00
Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulması için her türlü şart mevcuttur..	07	100	00	00	00	00
Fen Bilimleri derslerini yabancı dille okutacak olan öğretmenlerin yabancı dil bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	05	71	00	00	02	29
Öğretmenlerin yabancı dille Fen Bilimleri konularını kavratmada sıkıntıları vardır.	01	14	00	00	06	86
Fen Bilimleri derslerini yabancı dille okuyan öğrencilerimiz, üniversiteye girişte Türkçe fen bilimleri ile ilgili soruları yanıtlarken zorlandıklarını belirtmektedirler.	00	00	02	29	05	71
Yabancı dille öğretim yerine, kişilere iyi bir yabancı dil öğretilmesini sağlayıcı bir ortam oluşturulmalıdır.	00	00	00	00	07	100

Buna göre, soru formlarına yanıt veren denetçilerin;

- %100'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının İngilizce öğretimi için fazla katkı sağlamadığını,

- %71'i Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin uygun olmadığını,

- %100'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğretilmesinin üniversite giriş sınavlarında öğrencinin başarısını artırmadığını,

- %100'ü Fen Bilimleri derslerinin İngilizce öğ-

retilmesi için gerekli şartların oluşturulmadığını,

- %71'i Fen Bilimleri derslerini İngilizce olarak okutacak öğretmenlerin İngilizce bilgilerinin yeterli olmadığını,

- %86'sı Fen Bilimleri derslerinin İngilizce kavratılma konusunda öğretmenlerin sıkıntılarının olduğunu,

- %71'i Fen Bilimleri derslerini İngilizce okuyan öğrencilerin üniversite sınavındaki Türkçe soruların yanıtlanmasında zorlandıklarını,

- %100'ü İngilizce öğretim yerine, iyi bir İngilizce öğretilmesini sağlayan ortamın oluşturulması gerektiğini düşünmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu çalışmadaki bulgular ışığında, problem ve alt problemler olarak belirlenen sorulara yanıt olarak aşağıdaki sonuçlara varmak olasıdır:

1. Alana gönderilen soru formlarına verilen yanıtlar incelendiğinde, Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasında, bu dersleri okutan öğretmenlerin nitelikleri bakımından yeterli olmadığına,

2. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasının üniversite sınavında öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediğine,

3. İngilizcenin iyi öğretilmesi için Fen Bilimleri derslerinin öğretiminin İngilizce yapılmasının gerekmediğine,

4. Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille okutulmasının, bu derslerin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kesinlikle etkili olmadığına,

5. Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulamasında öğrencilerin Fen Bilimleri dersleri ile ilgili olarak istenen başarıya ulaşamadığına,

6. İngilizce Fen Bilimleri dersleri öğretimi yerine, yeterli bir İngilizce öğretimi uygulamasının daha uygun olacağına inanıldığı anlaşılmaktadır.

Öneriler

Bu çalışmada, Anadolu liselerindeki Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulması uygulaması, hem Fen Bilimleri ders programlarının, hem de İngilizce ders programlarının genel ve özel amaçları yönünden incelenmiştir. Yapılan bu çalışma, bilimsel olarak, program geliştirme sürecinin vazgeçilmez bir aşaması olarak düşünülebilir. Örneğin, Varış, (1988:24), program geliştirme sürecine ilişkin kavramların evrensel yönlerini ve kapsamını değerlendirirken, New York Columbia Üniversitesi öğrencilerinin görüş ve düşüncelerini "Eği-

tim programları öğretmekle sorumlu bulunduğu faaliyetleri kapsar. Program geliştirme ise, bu faaliyetlerin kalite yönünden geliştirilmesidir. Program geliştirme okul hayatının tüm olarak geliştirilmesidir" sözleriyle aktarmıştır. Varış (1988:24) ayrıca, Columbia Üniversitesi öğrencilerinin program geliştirme, okulun sağladığı öğrenme faaliyetlerinin kalitesinin eğitim amaçlarıyla bağıntılı olarak devamlı surette değerlendirilmesi gerektiği görüşünde olduğunu bildirmiştir. Bu çalışmada da hedeflenen olgu, Anadolu liselerinde Fen Bilimleri derslerinin İngilizce okutulmasının program geliştirme sürecinde yer alan öğrenci gereksinimlerinin belirlenmesi, ders kitabının seçimi, öğretmen nitelikleri gibi öğelerle ve Toplam Kalite Yönetimi'nin temel ilkelerinden olan müşteri memnuniyeti ile ne derece örtüştüğünün belirlenmesi olmuştur.

Buna göre, bu çalışmadaki önerileri aşağıdaki gibi sıralamak olasıdır:

1. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu liselerinde uygulanmakta olan İngilizce Fen Bilimleri dersleri uygulamasının kaldırılıp, yerine bu derslerin Türkçe öğretilmesi sağlanmalıdır.

2. Anadolu liselerinde okuyan öğrenciler için, kaldırılan İngilizce Fen Bilimleri derslerinin saati kadar seçmeli İngilizce dersi konmalıdır. Bu derslerde öğrencilerin farklı dil becerilerini, öğrendikleri konuları pekiştirmelerine olanak sağlayacak biçimde geliştirmelerine katkı sağlanmalıdır.

3. Anadolu liselerinde okuyan öğrencilere ilgi duydukları alana yönelik çalışmalar ve araştırmalar yapabilmelerine katkı sağlamak amacıyla, genel İngilizce derslerinin dışında ek olarak Özel Amaçlı İngilizce dersleri konmalı ve bu dersleri İngilizce öğretmenleri vermelidir.

4. Söz konusu okullarda, İngilizce öğretmenleri zümresi ve Fen Bilimleri öğretmenleri zümresi gibi ayrı bir Özel Amaçlı İngilizce öğretmenleri zümresi oluşturulmalı, bu dersleri veren öğretmenlerin birbirleri ile yardımlaşarak bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmalarına olanak sağlanmalıdır.

5. Özel Amaçlı İngilizce derslerini verecek olan öğ-

retmenler belli dönemlerde hizmetiçi eğitime alınmalı ve uzmanlar tarafından Özel Amaçlı Yabancı Dil Öğretimi'ne yönelik mesleki bilgilerle donatılmalıdır.

6. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Özel Amaçlı İngilizce öğretimi için kullanılacak materyaller hazırlayan bir birim oluşturulmalı ve bu birim Anadolu liselerindeki ilgili öğretmenlere derste kullanabilecekleri ek materyaller sağlanmalıdır.

7. Anadolu liselerinde çocuklarını okutmak için son derece büyük çabalar harcayan ve çocuklarının bu okullara girmesinde en az çocukları kadar katkısı bulunan bilinçli velilerin, bu okullardaki yabancı dil ve Fen Bilimleri derslerinin öğretimi uygulamalarına değerli gözlemleri ve görüşleri ile katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla, bir veliler birliği oluşturulmalıdır. Bu birliğin, her yarıyıl birkaç kez toplanarak öğretmenlerle, okul idaresi ile ve Milli Eğitim Bakanlığı görevlileri ile akademik düzeyde görüşmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Büyükkaragöz, S.Savaş. (1995) *Program Geliştirme "Kaynak Metinler"*, Konya:Öz Eğitim Yayınları.
- Doğan, Hıfzı. (1997) *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara: Önder Matbaacılık.
- Gürkan, Tanju; F.Dilek Gözütök. (1998) *Hedefler ve Hedef Davranışlarla Nasıl Başederiz*, Ankara. Önder M.
- Kantarcıoğlu, Selçuk. (1999) *Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Kültür*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Mirici, İ.Hakkı. (1999) *Ülkemizde İlköğretim 4. ve 5. Sınıf İngilizce Programlarının İncelenmesi*, M.E.B. Projesi. Ankara:M.E.B. Basımevi.
- Nunan, D. (1988) *The Learner-Centred Curriculum*, Cambridge: CUP.
- Sezgin, İlhan. (1994) *Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Varış, Fatma. (1988) *Eğitimde Program Geliştirme "Teori ve Teknikler"*, Ankara: A.Ü. Basımevi.